

Lausunto

12.01.2024

Asia: VN/18557/2023

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä

Lausunnonantajan lausunto

Näkemyksenne julkisen sosiaalihuollon sosiaalipalvelun toteutuksen tehtävän käyttöoikeuden laajentamisesta palvelun järjestämisessä syntyviin asiakastietoihin (14 §)?

Vanhustyön keskusliitto (VTKL) pitää käyttöoikeuden laajentamista palvelun järjestämisessä syntyviin asiakastietoihin perusteltuna ja tarpeellisena. Erityisesti ikääntyneiden palveluissa on omaisten tai muiden läheisten tiedot monesti välttämättömiä. Laajemmat käyttöoikeudet korostavat toisaalta sote-ammattihenkilöiden osaamista asiakkaan yktietosuojan kannalta, tarvetta määrittää kussakin työtehtävässä tarvittava tieto sekä sote-asiakastiedon käytön valvonta.

Käyttöoikeudet sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisissä palveluissa. Onko asetusluonnoksessa tunnistettu oikein, mitä yhteiset palvelut voivat olla (17 ja 18 §)?

Kyllä. Perustelee:

Käyttöoikeudet sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisissä palveluissa. Ovatko terveydenhuollon käyttöoikeudet sosiaalihuollon asiakastietoihin tarkoituksenmukaiset (17 §)

Kyllä. Perustelee: [E erityisen kriittistä ikääntyneiden palveluiden kannalta on erilaiset siirtymävaiheet, esimerkiksi asiakas siirtyy sairaalahoidosta kotihoitoon.]

Käyttöoikeudet sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisissä palveluissa. Ovatko sosiaalihuollon käyttöoikeudet potilastietoihin tarkoituksenmukaiset (18 §)

Kyllä. Perustelee: [Palvelutarpeen arvioinnissa ja suunniteltaessa asiakkaan palvelupolkua ja -kokonaisuutta korostuu kokonaistilanteen tunnistaminen. Ikääntyneiden palveluissa sen merkitys on ensisijainen.]

Luovutusluvan kohdentaminen. Onko ehdotus luovutusluvan kohdentamisesta asiakkaan näkökulmasta ymmärrettävä ja selkeä?

Ei. Perustelee: [Termilogia ja käsitteet ovat asiakkaan ja hänen omaisensa/läheisenä (kun kyseessä ei ole sote-ammattilaistaustainen) vaikeat ymmärtää. Ylipäättään sote-asiakastiedon käsittelyn kokonaisuus koetaan useimmiten vaikeasti hahmotettavaksi kokonaisuudeksi. Asiakastiedon

käsittelystä ja luovutusluvasta informoitaessa korostuu tarve selkeään viestintään luovutusluvan merkityksestä ja sen ymmärtämisestä, mihin lupa /luvan kieltäminen vaikuttaa.]

Luovutusluvan kohdentaminen. Mahdollistaako luovutusluvan kohdentaminen asiakkaan tiedollisen itsemääräämisoikeuden toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla?

Kyllä. Perustele:

Luovutusluvan kohdentaminen. Vastaako luovutusluvan kohdentaminen sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnan tarpeita?

Kyllä. Perustele:

Luovutusluvan kohdentaminen. Onko luovutusluvan mukainen lupien kohdentaminen toteutettavissa esitetyllä tavalla asiakas- ja potilastietojärjestelmiin (huomioiden sekä uusien tietorakenteiden mukaisesti tallennetut tiedot että aiemmin tallennetut tiedot)

-

Arvionne asetuksen mukaisen luovutusluvan tietojärjestelmätoteutukseen tarvittavasta ajasta ja kustannuksista:

-

Käyttöoikeudet sosiaali- ja terveydenhuollon välillä. Ovatko käyttöoikeudet sosiaalihuollon asiakastietoihin terveydenhuollon eri tehtävissä ja palveluissa asianmukaiset, kun tietojen luovuttaminen perustuu asiakkaan antamaan luovutuslupaan? Jos ehdotus ei ole asianmukainen, kuvaa tarkemmin millainen käyttöoikeus tulisi olla (esim. mitä tietoja tulisi olla käytettävissä tai mihin tietoihin ei tulisi olla käyttöoikeutta)

-

Käyttöoikeudet sosiaali- ja terveydenhuollon välillä. Ovatko käyttöoikeudet sosiaalihuollon asiakastietoihin terveydenhuollon eri tehtävissä ja palveluissa asianmukaiset tilanteissa, joissa asiakkaalta ei ole muistisairauden tai vastaavan syyn vuoksi voitu saada luovutuslupaa? Jos ehdotus ei ole asianmukainen, kuvaa tarkemmin millainen käyttöoikeus tulisi olla (esim. mitä tietoja tulisi olla käytettävissä tai mihin tietoihin ei tulisi olla käyttöoikeutta)

Kyllä. Perustele:

Käyttöoikeudet sosiaali- ja terveydenhuollon välillä. Ovatko käyttöoikeudet potilastietoihin sosiaalihuollon eri tehtävissä ja palveluissa asianmukaiset, kun tietojen luovuttaminen perustuu asiakkaan antamaan luovutuslupaan? Jos ehdotus ei ole asianmukainen, kuvaa tarkemmin millainen käyttöoikeus tulisi olla (esim. mitä tietoja tulisi olla käytettävissä tai mihin tietoihin ei tulisi olla käyttöoikeutta).

Kyllä. Perustele:

Käyttöoikeudet sosiaali- ja terveydenhuollon välillä. Ovatko käyttöoikeudet potilastietoihin sosiaalihuollon eri tehtävissä ja palveluissa asianmukaiset tilanteissa, joissa asiakkaalta ei ole muistisairauden tai vastaavan syyn vuoksi voitu saada luovutuslupaa? Jos ehdotus ei ole asianmukainen, kuvaa tarkemmin millainen käyttöoikeus tulisi olla (esim. mitä tietoja tulisi olla käytettävissä tai mihin tietoihin ei tulisi olla käyttöoikeutta).

Kyllä. Perustelee:

Potilastietojen erityissuojaus. Kannatatteko esitettyjä laajennoksia erityissuojaukseen?

-

Muita kommentteja asetusluonnoksesta:

Moni ikääntynyt on samanaikaisesti useamman eri sosiaali- tai terveydenhuollon palvelun piirissä. Asiakkaan palvelutarpeen kokonaisvaltainen ymmärtäminen ja palveluiden suunnittelu edellyttää tarvittavien tietojen saumatonta käytettävyyttä.

Luovutuslupaan liittyvä terminologia ja käytänteet saattavat olla vieraita asiakkaalle ja omaisille. Asiakkaan ja omaisten/läheisten kannalta merkityksellisintä onkin palveluiden saaminen ja toteutuminen asiakkaalle, ei niinkään se, mistä sosiaalihuollon tai terveydenhuollon sektorista, palvelu tarjotaan.

Elomaa Sari

Vanhustyön keskusliitto - Centraförbundet för de gamlas väl ry